No. 2188. # DE TIJD. **1854.**

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 7 JULIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 6 Julij.

De Oostersche quæstie, die de aandacht van geheel Europa gespannen houdt, schijnt in ons vaderland betrekkelijkerwijze weinig de opmerkzaamheid gaande te maken en, zoolang althans de materieele belangen des lands of van enkele individuen er niet door benadeeld kunnen worden, de moeite ter naauwernood waard te zijn er zich veel over te bekommeren. Men wil het denkbeeld geen ingang geven, dat die zonderlinge oorlog, telkens nog wankelende en weifelende tusschen krijg voeren en vrede maken, welligt op eens in een vreesselijken en voor de toekomst beslissenden strijd zich zal oplossen. Men ziet doorgaans in de Oostersche quæstie slechts een verschil van eigenzinnige vorstenmeeningen en, weigerende om door te zien tot op den bodem van het geschil, ontveinst men zich den toestand van het oogenblik en wil niet zien hoe aan de eene zijde de gouden vrijheid van Europa staat, gewapend met al de hulpmiddelen eener door het Christendom gevestigde en gelouterde beschaving, en daar tegenover aan de andere zijde het ijzeren despotismus van Rusland, hijgende van zelf- en veroveringszucht, gewapend met zijn godsdienstig fanatismus, met de brutale eenheid en blinde kracht zijner ruwe massa's. Is er grond om te veronderstellen, dat die twee krachten, thans zoo digt tot elkander genaderd, zich minder ruw zullen verwijderen, nadat de een de andere eens wat meer van nabij heeft bezien?

Men kent Rusland niet. Onder de groote volkeren der nieuwe wereldorde is Rusland de eenigste natie, die niet spreekt. Niets is zoo dreigend als dat stilzwijgen, vooral nu er van tijd tot tijd, door de handelingen waarmede Rusland te voorschijn treedt, een flaauw licht op zijn innigste bedoelingen wordt geworpen.

Zeker een der meest schrik inboezemende zijden van Rusland, is de donkere wolk, waarin het voor Europa de driften, de bedoelingen, de plannen van zijn nationaal genie hult. Tot op eene zekere hoogte kunnen wij ons een denkbeeld vormen van Ruslands stoffelijke magt. Wij behoeven slechts een blik op de kaart te werpen, om te zien wat massa's menschen er leven moeten in die uitgestrekte vlakten en over wat krachten een despotiek bewind, dat zich, in vele opzigten, aan wet noch regt stoort, heeft te beschikken.

De geschiedenis van Rusland is slechts bij brokstukken bekend, en er zijn voor het oog van Europa, even als op zijn bodem, onafzienbare ijsvlakten en sneeuwwoestijnen, gansche tijdvakken, waarvan men niet weet te zeggen wat er in is voorgevallen. Wat is die Russische natie? van waar komt zij? wat denkt zij? wat wil zij? wat zou zij worden voor de godsdienst, de vrijheid en de beschaving van Europa, zoo het eenmaal aan de politieke eerzucht van haar gouvernement mogt gelukken, die menschen-massa over ons werelddeel te doen uitstroomen.

Het zou ons moeijelijk vallen op al die vragen ook maar een eenigzins waarschijnlijk antwoord te geven. Wij meenen echter in staat te zijn onze lezers een weinig te kunnen helpen, om zich een meer duidelijk en bepaald oordeel te vormen over de Oostersche quæstie en hare vermoedelijke verhouding tot de wereldgeschiedenis. Wij zullen daartoe achtereenvolgens eenige fragmenten mededeelen uit het mandement van den Bisschop van Amiens, uitgevaardigd bij gelegenheid van het uitbreken van den oorlog. De prelaat ontwikkelt in dit stuk, uitvoeriger en grondiger dan het welligt tot nog toe is geschied, de redenen, die Frankrijk en Engeland hebben bewogen de wapenen op te vatten tegen Rusland. Voorts zich verheffende boven alle kleingeestige beschouwingen, bekrompen inzigten van partijen en wederpartijen, en het netwerk van valsche en bekrompen redeneeringen en bespiegelingen daarbijhoorende, 'twelk door dagbladen en vlugschriften over Europa verspreid ligt, grijpt de prelaat de quæstie in hare hartader aan, en ontbloot met vaste en meesterlijke hand de onder zijn beerenvacht weggedoken reuzengestalte van den Noordschen kolossus.

Wat ook anderen mogen denken en er tegen zeggen, de Oostersche quæstie is in haar wezen een godsdienstige strijd, en ziehier hoe deze hoofdgedachte van het genoemde mandement, van uit het hooge standpunt der Kerk, ten aanzien van het schismatieke Rusland, in eenige meesterlijke trekken wordt duidelijk gemaakt.

Men heeft zich dikwijls verwonderd over den tegenstand, dien de wordende Kerk in de Romeinsche wereld heeft ontmoet. Wat hadden de Cæsars, die van het kapitool al de volkeren aan zich onderworpen zagen, gekromd onder het zwaard dat het Koning-volk, afgemat van de verovering der wereld, in hunne handen had terug gegeven, wat hadden zij te vreezen van eenige menschen, uit Judea gekomen, met een kruis in de hand en niets anders vragende dan een weinig brood en wijn, tot het volbrengen van onuitsprekelijke mysterien; en zoo men hun eene plaats weigerde in het zonlicht, slechts de vrijheid verlangden om onder den grond de komst te verkondigen van een koninkrijk dat niet van deze wereld is?

Wat gemeenschap, wat punt van aanraking, welke botsing was er mogelijk tusschen het Romeinsche rijk en de Kerk?

Pilatus bedroog er zich in. De Cæsars bedrogen zich niet. Reeds van stonde aan zagen zij, dat de Kerk en Rome twee onverzoenlijke werelden waren, van welke de eene niet kon heerschen, zonder dat de andere verging.

En ziehier waarom:

Rome was eene wereld, opgebouwd met de aarde en den hemel, een monsterlijke eenheid, die alles verzwolgen had, volkeren en goden; geheel de menschheid met ligchaam en ziel was in handen van den Cæsar. Het was de hoogst opgevoerde verwezenlijking van het beginsel der slavernij, door de vermenging der geestelijke en tijdelijke orde, den heidensche maatschappijen op het hart gelegd.

De Kerk, was het woord van Jezus Christus: »Geeft Cæsar wat Cæsars is en Gode wat Gods is." Het ligchaam aan Cæsar, de ziel aan God. De mensch ontworstelde, in zijn verhevenste deel van zich-zelven den mensch. De Kerk, was de goddelijke vrijheid, geboren op Kalvarië uit het bloed van Jezus Christus; zij was het uitgangspunt eener nieuwe wereld, de kiem waaruit al de vorderingen der menschheid ontsproten zijn.

Gij ziet het, de Kerk verbrokkelde het rijk der Cæsars; zij brak hun scepter in tweeën, en liet hun slechts de eene helft behouden. De Cæsars boden wederstand: zij wapenden zich tegen Jezus Christus. Men kent de wondervolle omstandigheden en uitslag dezer worsteling. Rome verspilde in drie eeuwen meer bloed om overwonnen te worden door de Kerk, dan het in een strijd van acht honderd jaren lang, geplengd had om de wereld te veroveren.

Sedert het Romeinsche rijk verdween, is Rusland van de rijken, die de wereld heeft zien opkomen, een der noodlottigste geweest voor de Kerk.

Het valt niet moeijelijk zulks te verklaren.

Rusland is de eenige christelijke natie, wier opvoeding niet heeft plaats gehad, of ten minste niet voltooid is in den schoot der Kerk. Het schisma in Rusland was een werk van 't gezag, en het heeft alles voortgebragt wat het gezag er van verwachtte.

Het is een feit, 'twelk bovenal de opmerkzaamheid verdient, ofschoon het, van nabij bezien, menschelijker wijze moeijelijk valt te verklaren, namelijk dit, dat het slechts aan een enkele godsdienstige maatschappij, de Katholieke Kerk, is gegeven, om de tijdelijke maatschappij binnen hare grenzen te houden, en om, terwijl zij de goddelijke regten van het gezag verkondigt, uit kracht harer eigen onafhankelijkheid, de vrijheid van het geweten en de zedelijke onafhankelijkheid des menschdoms te verdedigen tegen de ingrijping van dat gezag. Ieder valsche godsdienst, zelfs ieder christendom, dat zich van Rome heeft verwijderd en het goddelijk leven niet meer put uit die bronwel, is door zijn zwakheid veroordeeld om te bukken voor het geweld en zich te vleijen onder het juk der tijdelijke magt. De geschiedenis vertoont ons de maatschappijen, opgebouwd buiten de katholieke eenheid, alle door een meer of minder snelle, maar altijd onweerstaanbare vaart heen gedreven naar die vermenging der geestelijke en tijdelijke orde, welke het uitgangspunt en het radikale beginsel is van al de schandelijke dienstbaarheden der heidensche wereld.

Eene menigte van oorzaken zijn zamengeloopen, om in de konstitutie van Rusland dit noodzakelijk gevolg van het schisma in grooter uitgestrektheid en dieper dan ergens te ontwikkelen.

Alle andere volken die zich van de eenheid hebben afgescheurd, waren niet alleen geboren, maar ook opgegroeid in den schoot der Kerk, en het Katholicismus was de ziel dezer volken; in hun karakter, zeden en instellingen heeft het katholicismus zijn afdruk achtergelaten, en men ontmoet bij die volkeren nog de overblijfselen, hier meer daar minder levend, van een verleden, waardoor ze bedwongen en belet worden neer te storten in de uiterste diepten van den afgrond geopend door het schisma. De ketterij moge het onderscheid tusschen de geestelijke en tijdelijke orde ontkennen en alles aanwenden om het goddelijk plan dezer wereld te omnevelen; het aloude geloof werpt in 't geweten nog flaauw de lichtstralen, die niet toelaten een volslagen vermenging der regten van den mensch met de regten van God. Men predikt de slavernij, maar het geweten komt er luider of flaauwer tegen op, het vindt in zijn binnenste een hernieuwing van de oude vrijheid, die, als een echo des hemels verkondigt, dat die vrijheid niet van den mensch, maar van God afkomt. En het is niet alleen het verleden dier maatschappijen, het is hare aanraking, hare dagelijksche betrekkingen met de katholieke natien, die beletten dat de uiterste gevolgen van het beginsel des doods door de ketterij in haar boezem uitgestrooid, worden verwezenlijkt.

In Rusland heeft dat beginsel niet een dezer beletselen ontmoet. De Russische natie was nog naauwelijks der kindschheid ontwassen, toen het gezag, geheel alleen, zich tegenover haar stelde. Het was in dit eerste oogenblik, als de jeugdige ziel eens volks zacht en buigzaam, gelijk de ziel van een kind, geen weerstand biedt wat vorm men haar ook voorhoudt, dat de tijdelijke magt met haar ijzeren hand zich meester maakte van de Moskovische natie, en haar in de omschansing van een dubbel despotismus wierp. Geen invloed van buiten heeft op die daad terug gewerkt. Verre verwijderd van de zon, die uit Rome de wereld verlicht, kon men al de goddelijke stralen onderscheppen, die in het geweten het bewustzijn der vrijheid ten leven zouden hebben geroepen. Men kon alles zeggen tot een volk, zoo langen tijd zonder aanraking met andere volkeren. Een God in den hemel, op aarde de Czaar, aan wien God alle gezag heeft vermaakt; alles wat de Czaar leert is waar; alles wat hij beveelt is regt; het blind geloof aan den Czaar, de lijdelijke gehoorzaamheid aan den Czaar is de zaligheid, de opperste wet, waarvan de bekrachtiging in deze wereld is Siberië, en in de andere wereld de hel. Wij overdrijven niets, maar zoodanig is in hare brutale eenheid de opvoeding van het Russische volk.

De gevolgen hier uit ontstaan zijn deze:

Ten eerste, in de natie heeft zich iets vertoont, 'tgeen men zou mogen verwachten dat in eene christelijke maatschappij nimmer weer aan de wereld zou vertoond worden, nadat de menschheid, door Christus op Kalvarie verlost, zich door het martelaarsschap zoo hoog had verheven: namelijk, de volslagen afstand niet slechts van alles wat het eigen leven uitmaakt, de persoonlijkheid van den mensch hier beneden, maar ook van alles waaruit het goddelijk leven en de onsterfelijke bestemming van den Christen bestaat; en voor het een zoowel als voor het ander is in de plaats geschoven de afgoderij van het gezag, even gelijk men dat gezien heeft in de laatste dagen van het Romeinsche Rijk.

Ten andere, in den souverein de hoogmoed der magt noodzakelijk des te hooger klimmende, naarmate de gemelde verlaging dieper is. Hoe toch zult gij u-zelven overreden, dat gij slechts een mensch zijt, wanneer geheel een volk, dat enkel door u leeft, aan uwe voeten ligt, gereed om voor u te sterven? Wanneer gij voor dat volk zijn geloof, zijne zedewet, zijne bestemming in deze en een volgende wereld maakt; als ge voor dat volk zijt het middelpunt van hemel en aarde, zijn leidende godsdienst, en het u aanbiedt als een God?

Wij deelen hieronder mede het vervolg en slot der *memorie van beantwoording*, door den heer Groen van Prinsterer bij de Kamer ingediend »betreffende zijn voor-

stel, ter wijziging van de bestaande verordeningen op de autorisatie van bijzondere scholen."

III. Omtrent de *overbodigheid* van het voorstel zal, na de wederlegging ook van dit bezwaar in het Voorloopig Verslag, de voorsteller kort kunnen zijn. Er schijnt hier eenige verwarring van *eigen meening* met *algemeene overtuiging*. Het voorstel, zegt men, is onnoodig, indien het *waar is* dat de Koning volgens de wet van 1806 het regt van eindbeslissing heeft. Neen, het noodelooze der aanvulling zou eerst dan blijken, wanneer, hetgeen deze leden voor waar houden, door iedereen *als waar wierd erkend;* wanneer de onbetwistbaarheid daarvan iedereen in 't oog viel; wanneer iedereen even gereed was als die leden en ook als de voorsteller, om te beamen dat letter en geest der bestaande verordeningen aan het gouvernement meer dan één middel ter teregtwijzing van plaatselijke en gewestelijke besturen aan de hand geeft. Het is overbekend, dat aan het verkrijgen van zoodanige eensgezindheid niet kan worden gedacht. Er is twijfel, er is strijd van beschouwing; de gevoelens staan lijnregt, met gelijke vastheid van overtuiging, tegen elkaâr. Aangenomen dat in de circulaire van 2 Dec. 1849 en in de praktijk van den vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken geenerlei huivering om een koninklijk besluit te provoceren merkbaar geweest is, — de bevoegdheid van den Koning, uit de wet van 1806 ontleend, wordt door den tegenwoordigen Minister ontkend; ook vroeger, in 1842, was de toenmalige Minister, uit hoofde van soortgelijke overtuiging of soortgelijken twijfel, op wettelijke tusschenkomst bedacht. Vrijwaring tegen wisselvalligheid van het oordeel dergenen die met de uitoefening van het hoogste gezag belast worden, zou in elk geval wenschelijk zijn; onder dezen Minister is het voorstel niet *overbodig* maar *onmisbaar*.

Twee aanmerkingen zijn te dezer plaatse in het midden gebragt, waarvan eenige melding moet worden gemaakt.

De eerste is: dat *wettelijke* voorziening welligt is ongeoorloofd, omdat »tot nu toe de wet van 1806 niet anders dan door koninklijke besluiten is aangevuld of gewijzigd." Dit is zoo; doch te voren was dit een verwijt aan het Gouvernement, dat belangrijke wijzigingen in het onderwijs plaats hadden naar goedvinden van den Koning alleen; de wettelijke regeling, in 1848 uitdrukkelijk voorgeschreven, was ook te voren, dus sprak men, bij de Grondwet ondersteld. Zonderling zou het zijn thans, door op het *niet-kennen* van de wetgevende magt aan te dringen, als *verpligting* te doen gelden wat vroeger als *pligtverzaking* toegerekend werd.

De tweede aanmerking betreft: de schijnbaar strijdige uitkomsten bij de stemming over de motien van orde in de zitting der Tweede Kamer van den 6den Mei. De meerderheid, zegt men, heeft zich toen reeds bij voorraad tegen het toekennen der eindbeslissing aan den Koning verklaard. Dit is eene gevaarlijke gevolgtrekking. Uit het toen voorgevallene laat zich alleen afleiden, dat de meerderheid, niet zonder nader onderzoek en rijp beraad, tot het uitbrengen van een stellig oordeel gezind was. Het zou voor de vrijheid van beraadslaging en de behoorlijke behandeling van zaken zeer belemmerend zijn, indien aan dergelijke uiting van het gevoelen der Kamer eene soort van *praejudicium* bij de opzettelijke behandeling van een gewigtig en moeijelijk onderwerp ontleend wierd.

IV. Eindelijk, ten betooge der *schadelijkheid* van het voorstel, wijst men op botsing tusschen de gewestelijke besturen en het Gouvernement, op vertraagde eindregeling van het onderwijs en op eene vermenigvuldiging van bijzondere scholen, waardoor tweedragt en godsdienstige onverdraagzaamheid zou worden gekweekt.

1. Noodelooze botsing met de gewestelijke overheden zorgvuldig te vermijden is, buiten twijfel, aanprijzenswaard; de zucht tot eensgezindheid zou evenwel te ver gaan, wanneer de verhevene roeping van het Koningschap, waarop het verslag wijst, in vergetelheid geraakte, en de regten en vrijheden der natie aan het verlangen om moeijelijkheden te ontwijken ten offer wierden gebragt.

Inbreuk op »de *autonomie*, in verband met art. 12 der wet van 1806", schijnt door eene min juiste voorstelling omtrent den aard van plaatselijk zelfbeheer ter sprake te zijn gebragt. Zelfregering, in al hetgeen tot den eigen kring der lokale aangelegenheden behoort, kan zeer wel op hoogen prijs worden gewaardeerd zonder voor de gemeente of het gewest eene onafhankelijkheid van beslissing in hoofdpunten van algemeen staatsregt te verlangen, die met jammerlijke miskenning der eenheid van den Staat en met regeringloosheid, onder den vorm van plaatselijk despotisme, zou gelijkstaan.

2°. De vertraging van de algemeene wet op het onderwijs zou, beweert men, van de aanneming van het voorstel het gevolg zijn. — De vrees welke hier doorstraalt voor vermenigvuldiging van bijzondere scholen zal veeleer de wenschelijkheid doen inzien om met meerderen ernst op het grondwettelijk voorschrift eener spoedige regeling van het onderwijs te letten. Ook schijnt men wederom hier den aard van het voorstel uit het oog verloren te hebben. Het strekt niet, gelijk in het verslag beweerd wordt, om de oprigting van bijzondere scholen *gemakkelijker te maken* dan ze tot dusver geweest is, maar omgekeerd, om de belanghebbenden te vrijwaren tegen het nieuwe en in sommige lokaliteiten schier onoverkomelijk bezwaar, hetwelk nu, door de verklaring van den Minister, is ontstaan. Hetgeen het voorstel verkregen, of liever behouden zou worden, is niet vergelijkbaar met hetgeen bij art. 194 der Grondwet toegekend wordt. De prikkel voor het tot stand brengen der algemeene wet zal blijven bestaan. Er zal evenzeer uitzigt zijn dat sommigen, om de vrijheid van bijzonder onderwijs te verkrijgen, tot ooglniking omtrent menig bezwaar zullen worden overgehaald. Meer kan niet worden verlangd; immers wil men niet voorbedachtelijk een toestand scheppen zóó onverduurbaar, dat ook de meest onaannemelijke wet, vergelijkenderwijs, als verbetering en weldaad zou worden begroet?

3°. De laatste grond, waarmede de schadelijkheid van het voorstel gestaafd wordt, ligt in de verderfelijke strekking der bijzondere scholen, wier oprigting de voorsteller verlangt. Het stelsel der gemengde school, zegt men, heeft, *wat men daarvan ook zeggen moge*, goed gewerkt, en het draagt nog heilrijke vruchten; nu, helaas! zullen er ligt secte-scholen ontstaan, tot overgroot nadeel der hoogere belangen van den Staat. Dergelijke bedenkingen zijn overbekend, en de voorsteller veroorlooft zich, om het gewigt der zaak, de opmerking: dat herhalen van het overbekende weinig nut heeft, wanneer men op de insgelijks overbekende wederlegging geen acht slaat. Iedereen weet dat, in tegenoverstelling hiervan, beweerd wordt: de gedwongen vereeniging op de school, ook met eene door den wetgever van 1806 nooit bedoelde en met zijne voorschriften veeleer niet vereenigbare ter-zijde-stelling van godsdienst en volkshistorie, heeft, *wat men daarvan ook zeggen moge*, niet goed gewerkt, en draagt, vooral om den sedert 1806 aanmerkelijk gewijzigden toestand, in menig opzigt verderfelijke vrucht. Wanneer de practijk van het stelsel niet onder het overwigt van éene gezindheid geraakt, leidt het regtstreeks, hetzij tot eene schoolgodsdienst die, in haar onbeduidendheid of verkeerde rigting, aan elke gezindheid aanstootelijk is, hetzij tot een uitbannen van al wat naar godsdienst gelijkt, naar het stelsel der verlegenheid, waarbij men scheuring van opvoeding en onderwijs, en een louter maatschappelijk onderrigt voor normaal houdt. Het brengt, waar godsdienstzin niet uitgedoofd is, misnoegen en verbittering ie weeg; de spanning der gezindheden wordt, door de poging om ze op de school vereenigd te houden, verhoogd, en het openbaar onderwijs kan zich tegen de juist hierdoor toenemende concurrentie van het bijzonder onderwijs niet handhaven, dan door met verdubbeling van onregt en willekeur het oprigten van bijzondere scholen te beletten. Inmiddels ziet men het eenige door de tegenwoordige omstandigheden aangewezen redmiddel voorbij: facultatieve splitsing der openbare school gevoegd bij een heilzamen wedijver met de bijzondere scholen, in het belang der ontwikkeling, ook van het openbaar schoolwezen, onmisbaar.

Nadere uiteenzetting schijnt overtollig. Des te meer vestigt de voorsteller de aandacht op de ernstige tegenspraak die deze bedenking, uit een ander oogpunt, in het verslag ontmoet heeft. Zij kan niet worden vrijgesproken van *zeer reactionnaire* strekking, zij is eigenlijk niet tegen het voorstel, maar *tegen art. 194 der Grondwet* gerigt. Inderdaad, dergelijke bestrijding stelt den aard en het oogmerk der tegenkanting in een zonderling licht. Verlangen de leden, waardoor de bedenking gemaakt, is terug te komen op hetgeen, na veeljarigen strijd, in 1848 afgedaan werd? Moet de weêrzin tegen bijzondere scholen in verband worden gebragt met de vreemde uitlegging die aan de bewoordingen van art. 194, vooral sedert eenige maanden, door sommigen gehecht wordt? Zal men in goeden ernst beweren dat er aan de verleende vrijheid eene zoo niet onbereikbare, althans nooit gekende volkomenheid van het openbaar schoolwezen als voorwaarde moet vooraf gaan? Zal men te berde komen met de vraag, of door vrijheid van *onderwijs*, vrijheid tot *oprigting van scholen* bedoeld is? Of voorafgaande *autorisatie* welligt vereenigbaar is ook met de gewijzigde Grondwet? Of er niet voor de vernietiging van de reeds opgerigte scholen der eerste klasse, die men als onwettige *associatie-scholen* uitkrijt, behoort te worden gezorgd? En zoo dergelijke ongerijmdheden niet gerekend mogen worden bij de leden, door wie de aanval tegen het bijzonder onderwijs gerigt is, te zijn opgekomen, zal niet menigeen zich afvragen: van waar zoo felle critiek, indien men de aanstaande tot stand koming der algemeene wet te gemoet ziet? Van waar het streven naar bemoeijelijking, indien men, binnen weinige maanden, de volkomen nutteloosheid van zoodanigen tegenstand verwacht? Verraadt niet de levendigheid van den aanval de levendigheid der hoop, dat de onheilen, met wier sterk gekleurde beschrijving men zich zelven en anderen schrik aanjaagt, nog zullen worden gekeerd? Is het niet blijkbaar dat ook deze leden, even als de voorsteller, om de verscheidenheid der denkbeelden, langdurig *uitstel*, een uitstel dat tot *afstel* aanleiding geeft, als waarschijnlijk beschouwen? Maar zou dan niet, uit de beantwoording dezer vragen, eene andere vraag kunnen oprijzen. Is het goed, is het wenschelijk voor de toekomst van het vaderland, dat er aldus met de meest plegtige beloften, die niet met den volkswaan van den dag, of met de ontsteltenis van het oogenblik, maar met de lang vertraagde erkenning van onvoorwaardelijke regten in verband staan, op roekelooze wijs worde gespeeld? Het aan het licht komen van dergelijke bedoeling, indien ze waarlijk mag gerekend worden te bestaan, zou behooren onder de heilzame gevolgen welke reeds de indiening van het voorstel gehad heeft.

De voorsteller zal, wat de regtstreeksche voordeelen aangaat, het nut der verlangde bepalingen niet overdrijven; evenwel mag hij niet onbeantwoord laten de aanmerking van leden, »die over het voorstel niet gunstig oordeelden, alleen omdat het *eene zoo nietige verandering* tot stand zoude brengen, en die zich veeleer met eene volledige invoering der bij de Grondwet erkende vrijheid van onderwijs, zouden kunnen vereenigen." Hij zal zich met velen dankbaar verblijden wanneer dit volledig genot hun door den ijver dezer leden te beurt valt; maar zij, door wie de behoefte aan uitkomst levendig gevoeld wordt, zijn, bij gestadige afwachting van het meerdere, met eene zoo fiere geringschatting van het mindere niet gediend. Zij begeeren een zoo nietigen maatregel, omdat daardoor althans verergering van hunnen druk zou worden verhoed. Het schijnt bovendien, ook in het algemeen belang, en voor de eer van Nederland, niet onverschillig, onverwijld de voortduring te beletten van den toestand waarin men aanvankelijk geraakt is, en die evenmin met het grondwettig en historisch regt eener vrije natie als met de waardigheid eener Regering overeenkomt. Het is — men gelieve dit bij de behandeling van het voorstel in het oog te houden — een voorbeeldeloos verschijnsel dat; ten gevolge der verklaarde magteloosheid van het Gouvernement, de ingezetenen in eene zaak, die regtstreeks de godsdienstvrijheid betreft, aan de willekeur van plaatselijke of gewestelijke besturen, weerloos en zonder dat er van regeringswege voorziening wordt beproefd, overgeleverd zijn.

Naar aanleiding van het gisteren door ons overgenomen berigt uit 's Hage aan de *Amsterdamsche Courant*, waarin de wensch wordt uitgesproken dat »reeds op den eersten dag der bijeenkomst al de leden der Tweede Kamer tegenwoordig zullen zijn," schrijft de *Grondwet* het volgende:

»Het schijnt duidelijk, met welk doel de leden der Tweede Kamer worden aangespoord, om »reeds op den eersten dag harer bijeenkomst", *au grand complet* tegenwoordig te zijn. Het is om *tegen te gaan*, dat de discussiën worden uitgesteld op grond van een adres, dat bezwaren, gewigtig genoeg om een uitstel te motiveren, zou inhouden. Wij gelooven niet, dat zoodanige raad zeer pleit voor het onpartijdig onderzoeken en wegen van bezwaren en gronden, die men nog niet kent. Het zou veel hebben van een *parti pris*; en wij meenden, dat de *Amsterdamsche Courant* zelve het volhouden van dergelijke politiek nog dezer dagen had afgekeurd.

»Wat het berigt zelf betreft, er is daarvan in de residentie niet het minste bekend, en wij meenen gerust te durven verklaren, dat het een uit de lucht gegrepen verzinsel is."

Z. M. heeft eervol ontslagen L. P. Brox als ontv. der dir. bel. in- en uitg. regt. en acc. te Gramsbergen, behoudens aanspraak op pensioen.

Bij rescript van Zijne Majesteit dd. 3 Julij 1854 n°. 18, ten geleide der door de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen en door den Koning onder dagteekening van den 29sten Junij jl. bekrachtigde wetsvoordragten, houdende:

1°. eenige veranderingen in de straffen op misdrijven gesteld; en

2°. uitbreiding van de regtsmagt der kantonregters in strafzaken,

is de minister van Justitie gemagtigd, om in verband tot art. 7 van laatstgenoemde wet, zoodanige dagteekening te doen geven aan het *Staatsblad* waarin de beide wetten zullen worden opgenomen, dat zij gelijkelijk den 1sten September 1854 in werking treden.

Men is op eene vrij stellige wijze geïnformeerd dat de blokkade van Archangel en andere havens aan de Witte zee op 1 Augustus aanstaande zal beginnen. (*St. Ct.*)

Gisteren voormiddag viel eene in de 2de Anjeliersdwarsstraat wonende vrouw uit een zolderluik en overleed kort daarna aan de gevolgen. Een 10-jarige knaap, die in de Rapenburgergracht, Plantage, zijne voeten wilde wasschen, is in het water gestort en levenloos opgehaald.

Heden ochtend is er een hevige brand uitgebarsten in het huis op den hoek van de Jodenbreestraat en Vlooijenburgersteeg, waaruit twee vrouwen met moeite zijn gered. Met tien spuiten was men den brand ten 4 ure meester, waarna door het stads werkvolk van de twee huizen onder een dak, die geheel waren uitgebrand, een groot gedeelte is omgehaald.

Bij arrest van het prov. geregtshof in Noord-Holland,

in raadkamer vergaderd, is regtsingang verleend met bevel van instruktie en dagvaarding in persoon, tegen de heeren Jhr. L. J. Quarles van Ufford en H. J. Gerlings, ter zake van de feiten, waarvan zij zijn aangeklaagd door de heeren Jhr. M. Salvador en S. Fongers. De raadsheer Wiardi Beckman is benoemd tot raadsheer-kommissaris.

(*W. v. h. R.*)

's GRAVENHAGE, 5 Julij. Naar men verneemt zal er ter gelegenheid van de feestviering der oprigting voor 25 jaren van het regiment grenadiers en jagers, op vrijdag a. s. des voormiddags ten 11½ ure in het veld der Maliebaan groote inspektie gehouden worden, na afloop daarvan zal aan de manschappen in de kazerne op de voorplaats (walzijde) van wege het stedelijk bestuur uitdeeling geschieden van brood kaas en bier, en aan de onderofficieren zal aan tafel aan ieder eene halve flesch wijn worden uitgereikt, insgelijks van het stedelijk bestuur. Des namiddags ten 5 ure zal in de zaal op het huis ten Bosch, goedgunstig daartoe door Z. M. afgestaan, het diner plaats hebben, dat door ruim 100 officieren zal worden bijgewoond.

— Z. K. H. prins Hendrik is den 5 dezer 's avonds ten 8½ ure met den gewonen spoortrein in de rezidentie aangekomen en zal zich heden (6) naar Rotterdam begeven.

— In de rezidentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt de marquis E. Thaon de St. Andrea en de graaf E. Morra de Loviano, komende van Turino.

— De tweede haringjager was gisteren namiddag in het gezigt.

ROTTERDAM, 5 Julij. Het zoo langen tijd als te Hellevoetsluis zeilklaar vermelde ex Russische schip *Stad Rotterdam*, kapt. J. Speenhof, naar Archangel bevracht, is wederom voor deze stad geretourneerd. Naar het schijnt wil het Fransche gouvernement geene toestemming geven, dat deze bodem onder Nederl. vlag vaart, ongehinderd, omdat de verkoop na de oorlogsverklaring heeft plaats gehad, terwijl het Engelsche gouvernement daarin heeft toegestemd.

WAGENINGEN, 4 Julij. Een ooggetuige deelt ons mede, dat heden middag tusschen 12 en 1 ure eene hagelbui in Ede en Lunderen de te veld staande boekweit en andere vruchten, maar vooral de boekweit, zoo niet geheel vernield, zeer veel schade heeft gedaan; op sommige velden schijnt de boekweit als afgemaaid. (*Hdlsb.*)

APELDOORN, 5 Julij. Gisteren is te Epe de bliksem geslagen in het huis van den heer Lange, logementhouder, bakker en winkelier; ten gevolge waarvan hetzelve tot den grond is afgebrand.

Men leest in de 2e Editie van het *Handelsblad*:

ATHENE, 28 Junij. De geheim-sekretaris des Konings, Wendtland, is met verlof van hier vertrokken.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 5 Julij. Nadat het antwoord van den Czaar op de laatste nota van Rusland, reeds bij voorraad als van zeer ongunstigen aard was opgegeven, en men dientengevolge de Russische en Oostenrijksche legers allerlei bewegingen had laten maken, blijkt het thans meer en meer, dat er met grond nog niets bekend is omtrent de tegenwoordige gezindheid van Rusland en dat zijn antwoord nog altijd bij de hoven van Weenen en Berlijn wordt te gemoet gezien. Men helt dan ook thans weder naar den vrede over, en wil dat de Czaar van zijn kant genegen zou wezen op nieuw den weg der diplomatieke onderhandelingen in te slaan.

— De *Moniteur* behelst een telegrafische depêche uit Madrid, dd. 3 Julij, meldende dat door het Gouvernement in die hoofdstad versterking van troepen verwacht wordt. De muiters bevonden zich in de nabijheid van Aranjuez.

— Een door hetzelfde blad gepubliceerde depêche van Berlijn, dd. 4 Julij, meldt dat men het antwoord van den Czaar, in die hoofdstad, niet dan binnen vier dagen verwacht.

— De half-officiele *Moniteur de la Flotte* geeft te kennen dat men binnen kort eene vredebreuk tusschen Rusland en de Vereenigde Staten mag verwachten.

— Een brief uit Weenen van den 2 Julij, voor wier juistheid men echter niet instaat, spreekt van het vertrek uit die hoofdstad op den 1 Julij, eens koeriers naar St.-Petersburg, overbrengende de notifikatie door het Oostenrijksche gouvernement aan het Russische gouvernement, wegens het tusschen Oostenrijk en de Porte gesloten traktaat betreffende de bezetting der vorstendommen. Die notifikatie moet vergezeld gaan van eene nieuwe uitnoodiging om die provincien te ontruimen en ditmaal het karakter van een *ultimatum* hebben.

— De *Moniteur* zegt dat de beweging der vereende vloot in de Baltische Zee ten doel heeft eene verkenning van de citadel van Kronstad. De *Moniteur* spreekt van geen plan om de vesting aan te vallen.

— Van de Donauoevers verzekert men dat de Turken zich gereed maken om de Dobrudscha binnen te rukken, en zij met behulp der vereende eskaders hopen de Russische Donauflotillie te vernielen. Die flotille bestaat uit tien ten oorlog gewapende vaartuigen en eenige honderden sloepen.

MADRID, 3 Julij. De oproerlingen hebben ll. Vrijdag eene totale nederlaag geleden. Velen hunner, zoo wel officieren als soldaten, hebben zich onderworpen. De desertie onder hen is aanzienlijk.

— Volgens de laatste berigten, te Parijs ontvangen, wordt de gesteldheid te Madrid niet zoo gunstig geschetst als de laatste tijdingen deden vermoeden. In die stad waren den 2 talrijke barrikaden opgerigt, en de insurgenten bevonden zich ten getale van 4000 man in de nabijheid van het paleis. O'Donnel eischte verandering van ministerie, daarbij dreigende, ingeval van weigering, de stad te zullen aanvallen. De abdikatie der Koningin was een punt van ernstige beraadslaging, alsmede het instellen van een regentschap, waarvan Narvaez lid zou zijn.

ENGELAND.

LONDEN, 5 Julij. De twee zittingen van het Parlement, hebben, tot aan het vertrek van den post, voor buitenslands weinig belangrijks opgeleverd. De graaf Malmersbury, heeft in de Kamer der Lords, de hoop ontboezemd dat de afscheiding van het departement van Oorlog van dat der kolonien en het overbrengen der archieven, op eene wijze zouden plaats hebben, die in de dienst geen stoornis kan te weeg brengen.

De *Daily-News* heeft uit St. Petersburg het berigt ontvangen dat de schepen van de vereenigde vloot van uit Kroonstad gezien zijn geworden.

Men meende algemeen in de hoofdstad dat de Czaar niet zal aarzelen om tegen Oostenrijk de vijandelijkheden te beginnen, indien dat rijk voortgaat met zijne anti-Russische politiek.

De *Globe* schrijft:

»De hoop die bij sommigen opgewekt was door de achterwaartsche beweging der Russische troepen aan den Donau, heeft een zwaren schok geleden, daar men nu algemeen van gevoelen schijnt te zijn dat de schijnbare aftogt des vijands niets anders is dan eene op krijgskundige gronden ondernomen beweging naar de grenzen van Zevenbergen, strekkende om den intogt van Oostenrijksche troepen te beletten. Het heden morgen ontvangen berigt dat Keizer Nikolaas op Oostenrijks en Pruissens jongste vertoogen afwijzend zou geantwoord hebben, met de verklaring dat hij zich tot het uiterste wilde verdedigen; verder het gerucht dat onze land- en zeemagt aldra op nieuw aanmerkelijk vermeerderd zal worden, en dat de opbrengst onzer rijksmiddelen over het afgeloopen vierendeeljaars eene vermindering aanwijst; — dit alles heeft een ongunstigen invloed op onze fondsen gehad, hoewel het opmerkelijk is dat zij zich onder den invloed van zoodanige tijdingen nog zoo goed staande houden en zoo veel vastheid toonen. Aangaande de vermindering van het openbaar inkomen in de de laatste drie maanden hebben wij reden om te denken dat zij niet grooter is dan onder de bestaande tijdsomstandigheden te verwachten was en geen wezenlijken grond voor bezorgdheid oplevert."

DUITSCHLAND.

WEENEN, 5 Julij. Het hoofdkwartier van vorst Gortschakoff is den 1 Julij naar Ursetscheni, nabij Plojesti overgebragt. In Moldavie ondermijnen de Russen op verschillende plaatsen den weg die naar Transylvanie leidt.

Berigten van het tooneel des oorlogs in Azie melden dat de Russische generaal Andronikoff, het Turksche leger sterk 34000 man door Selim Pacha aangevoerd, totaal geslagen en 13 kanonnen, 35 vaandels en 3 legerkampen buit gemaakt heeft en dat het Turksche legerkorps ganschelijk verstrooid is.

— Triest, 6 Julij. Men meldt uit Konstantinopel, dd. 26 Junij, dat prins Napoleon en de maarschalk St. Arnaud naar Varna waren vertrokken. De Russische vloot Sebastopol hebbende verlaten, had eenige Engelsche en Fransche kruizers ontmoet, waarop eene wederzijdsche kanonnade gevolgd is.

BERLIJN, 4 Julij. De *Preuss. Corresp.* meldt in haar laatste nommer dat baron von Budberg, minister van Rusland aan het hof van Pruissen verklaard heeft dat, uithoofde van strategische redenen de Russen Wallachije en misschien ook Moldavie zullen verlaten.

— Hamburg, 4 Julij. De gekombineerde vloot, bestemd tot het blokkeren der havens in de Witte Zee, bestaande in een Engelsch stoomfregat, in 9 stoomkorvetten derzelfde natie, en 9 Fransche stoomkorvetten, is den 30 Junij voor Hammesfort gekomen.

Bomarsund is op nieuw den 26 en 27 door vier Engelsche schepen gebombardeerd.

De batterijen en vestingwerken zijn geheel vernield. De Russen maakten zich gereed om de plaats te ontruimen.

— De Pruissische gezant in Engeland, geheimraad graaf von Bernstorf, is van Berlijn over Frankfort a. M. naar Parijs vertrokken en begeeft zich op zijnen post te Londen.

— Men leest in de *Preussische Correspondenz*:

»Uit Memel wordt ons, onder dagteekening van den 1sten dezer geschreven, dat de opgaven van vertrouwen verdienende reizigers in stellige tegenspraak zijn met de onlangs verspreide geruchten, volgens welke groote Russische legerkorpsen nader bij de Pruissische grenzen gebragt en een korps van 50 tot 60,000 man langs de kust tusschen Mitau en Polangen geplaatst werd.

»Partikuliere berigten uit Polen melden dat in Kalisch het in April jl. ontvangen en later ingetrokken bevel om voor talrijke troepen verblijf gereed te houden, thans ten uitvoer gelegd wordt. De grondeigenaren in alle deelen van het koningrijk Polen hebben bevel ontvangen om binnen 48 uren een vroeger bepaald aantal voor de krijgsdienst bruikbare paarden te Warschau te leveren, zullende deze anders op hunne kosten aangekocht worden.

»De ons uit Bucharest geworden tijdingen, bevestigen het berigt dat aldaar door de Russen reeds aanstalten tot het ontruimen der stad gemaakt werden. Het hoofdkwartier werd intusschen naar Focktschany verlegd."

— Uit Baden schrijft men 1 Julij, aan de *Schwäb. Merk.* dat graaf Leiningen Rome heeft verlaten. Naar men verneemt zou tusschen hem en den H. Stoel een *interim* zijn gesloten. (Dit vereischt bevestiging.) De onderhandelingen worden nu door den staatsraad Brunner gevoerd, die daartoe de noodige volmagt heeft.

STADSNIEUWS.

In de 22ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 16e Trekking prijzen van ƒ 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 1 532 ƒ 1000 met de premie van ƒ 30,000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 6 Julij.

BEVALLEN (4 Julij): H. E. Odink, geb. Rocker, Z. — J. M. Schaade, geb. Osterloh, Z.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		5 JULIJ 4 u. gebl.	6 JULIJ		4 u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	59 5/16	58 9/16	à	58 7/8	58 7/8
Dito Dito	3 "	71⅛	70 13/16	"	71⅛	71⅛
Dito Dito	4 "	88⅛	87⅞	"	88 3/16	88 3/16
Amortisatie	3½ "	86¼		"		
Handel-Maatschappij	4½ "			"		
Haarlemmermeer	5 "			"		
O.-I. Leening 1844	4 "			"		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ "			"		
Dito Hollandsche dito	"			"		
Obligatien	4½ "			"		
België, Certifikaten	2½ "			"		
Dito	4½ "			"		
Dito *Rothschild*	2½ "			"		
Frankrijk, Certifikaten	3 "			"		
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 "	100⅛	99⅜	"	99¼	
Dito A°. 1828—1829	5 "	99¼	99⅛	"		
Inschr. op 't Grootboek	6 "			"		
Dito Certifikaten	6 "		60	"		
Certifikaten te Hamburg	5 "			"		
Negot. 1831 en 1833	5 "		84½	"		
Negot. 1840	4 "	78¼	76¼	"		
Dito *Stieglitz*	4 "	77⅞	71¼	"	77⅛	
Dito Nieuwe	4 "			"		
Nieuwe Engelsche	4½ "	85½	83⅞	"	84	
Spanje, Nieuwe 3 pCt., thans	1 "	19	18 15/16	"	18 15/16	
Nieuwe	3 "			"		
Binnenlandsche	3 "	35⅝	35¼	"	35½	35⅛
Cert. Coup. Sp. Com.		4⅛	4⅛	"		
Amortisable Schuld		4		"		
Portugal, te Londen	3 "	36⅞	36⅛	"	36 11/16	
Dito Uitgestelde				"		
Weener Bank	4 "			"		
Metalliek 1816—1852	5 "	63⅞	62⅞	"	[illegible]	
Dito 1847	2½ "	32⅜	31⅞	"	[illegible]	
Dito 1851 en 1852	2½ "	32⅜	31⅞	"	32 1/16	
Dito 1854	"			"		
Dito 1849	5 "	73⅞	73⅛	"	73⅛	
Dito Letter B	5 "	73⅞	73⅛	"	73⅛	
Aand. ƒ 500 bij *Rothsch.*						
Dito - 250 dito 1839				"		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 "	91		"		
Polen, Obligatien	4 "			"		
Aandeelen 1835		140		"		
Dito met Loting fl. 500				"		
Sardinië, te Londen	5 "			"		
Denemarken, dito	5 "			"		
Peru, dito	4½ "	65½		"		
Grieken, te Londen	5 "			"		
Philadelphia, bij *Hope en C°.*	5 "			"		
Dito te Londen	5 "			"		
Dito Bank			3⅛	"		
Louisiana, te Londen	5 "			"	pp	
Brazilië, te Londen 1824	5 "	96¼	96¼	"	96⅜	
Dito 1843	5 "	96⅜		"		
Grenada, dito à £ 100	2½ "		17	"		
Dito Uitgestelde		6⅛		"		
Ecuador				"		
Mexiko, te Londen £ 100	3 "	22 15/16	23⅛	"	23 1/16	
Dito Onbepaalde	3 "	22 15/16	23⅛	"	23 1/16	
Venezuela, te Londen	3½ "			"		
Dito Uitgestelde	1 "			"		

De markt sluit, na eene neiging van verderen daling, over het geheel zeer gunstig gestemd, door kooporders, welke op de betere buitenl. noteeringen geëffektueerd werden.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f $55\frac{15}{16}$	Livorno	2/m.	f $38\frac{1}{2}$
»	zigt	» $56\frac{5}{16}$	Napels		» $82\frac{1}{4}$
Bordeaux	2/m.	» $55\frac{5}{8}$	Petersburg	»	» 1.76
»	$\frac{1}{2}$/m.	» $55\frac{3}{4}$	Weenen	6/w.	» 27
Madrid	3/m.	» 240	Augsburg	»	» $35\frac{1}{4}$
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	» 99
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» $35\frac{5}{16}$
Bilbao	»	» 288	»	zigt	» $35\frac{5}{8}$
Lissabon	»	» $40\frac{5}{8}$	Londen	2/m.	» $11,62\frac{1}{2}$
Porto	»	» $40\frac{5}{8}$	»	zigt	» $11,72\frac{1}{2}$
Genua	2/m.	» $45\frac{3}{4}$	Rotterdam	»	» $\frac{1}{8}$

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 5 Julij. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. —; 1840, 1842 $4\frac{1}{2}$ pc. $89\frac{1}{2}$; 1848, —; Spanje 1—3 pc. $18\frac{1}{2}$; Binnenl. 3 pc. $35\frac{1}{2}$; Romeinen 5 pc. $83\frac{3}{4}$; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 67.

PARIJS, 5 Julij. Fransche 3 pc. 73.05; $4\frac{1}{2}$ pc. 98.50; Bank-Aktien —; 3 pc. Spanje $34\frac{3}{4}$; id. 1 pc. —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland —; Met. 5 pCt. —; Rom. Leening 1850 84.

MADRID, 3 Julij. 3 pc. Schuld $35\frac{1}{2}$ ex div.; 1 pc. dito $18\frac{15}{16}$ ex div.

LONDEN, 5 Julij. Consols $93\frac{1}{2}$; 3 pc. Spanje buitenl. $37\frac{1}{2}$; 1 pc. dito $18\frac{3}{4}$; Comité-Bewijzen $4\frac{1}{4}$; Passive 4, 5 pc. Rusl. 99; $4\frac{1}{2}$ pc. dito 83; 4 pc. Holl. 89; $2\frac{1}{2}$ pc. id. $59\frac{1}{2}$; 5 pc. Sardinië 85; Brazilië 99; $4\frac{1}{2}$ pc. Peru 68; Gren. uitg. $6\frac{1}{4}$; id. werk. 17; 3 pc. Mexiko $24\frac{1}{4}$; 4 pc. Portugal 40; Ecuador $3\frac{5}{8}$; Wissel op Amst. —.—; Parijs —.—; Petersb. —.

WEENEN, 5 Julij. Met. 5 pc. $85\frac{1}{2}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $75\frac{1}{2}$; Bank-Aktien 1254; Wissel op Londen 12.38, Amst. —; Parijs —, Goud $33\frac{1}{4}$; Zilver $30\frac{1}{2}$; Nieuwe Leening —.

BERLIJN, 5 Julij. $4\frac{1}{2}$ pc. Pruissische Staatschuld —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland $81\frac{3}{4}$; 5 pc. $96\frac{5}{8}$; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. —; Parijs —; Amst. —; Ween. —; Petersburg —.

HAMBURG, 5 Julij. Spanje 3 pc. $33\frac{5}{8}$; id. 1 pc. $17\frac{3}{4}$; Rusl. 5 pc. 93; 3 pc. Mexikanen $16\frac{3}{4}$; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—.

FRANKFORT, 5 Julij. Met. 5 pc. $67\frac{1}{8}$p; 3 pc. Spanje binnenl. 36p; id. 1 pc. 19; Wissel op Londen 3/m. $117\frac{7}{8}$; Amsterdam —; Parijs 94; Weenen $94\frac{1}{8}$.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 5 Julij.

De heden door de Nederl. Handelmaatschappij gehoudene VEILING van 82,272 Kranjangs en Kanassers JAVA SUIKER, is als volgt afgeloopen:

N°.	Kr. en Kan.			N°.	Kr. en Kan.		
1 à 5.	—.	f —	f —	13.	2424.	f $27\frac{1}{4}$	f $27\frac{3}{4}$
6.	1158.	» $22\frac{1}{4}$	» 24	14.	2901.	» $27\frac{1}{4}$	» $28\frac{1}{4}$
7.	4223.	» $23\frac{1}{2}$	» $24\frac{1}{2}$	15.	5631.	» $27\frac{1}{4}$	» 29
8.	4937.	» $24\frac{1}{2}$	» 25	16.	17243.	» 27	» 30
9.	4899.	» $24\frac{3}{4}$	» $25\frac{3}{4}$	17.	20865.	» $27\frac{3}{4}$	» 31
10.	1584.	» $25\frac{3}{4}$	» $26\frac{1}{2}$	18.	4750.	» $28\frac{1}{2}$	» $31\frac{1}{4}$
11.	2969.	» $25\frac{1}{2}$	» $26\frac{3}{4}$	19.	522.	» 30	» $30\frac{3}{4}$
12.	3162.	» 26	» $27\frac{3}{4}$	20.	—.	» —	» —

Alles verkocht.

ROTTERDAM, 5 Julij. Uit de eerste hand is verkocht het restant der lading Brazil Koffij, per *Helgesen*, ca. 1300 balen, tot $25\frac{1}{2}$ c. entrepot.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 5 Julij. Rogge. Verkocht: 141/2 Q Archang. f 287 1/m. — Moutwijn f 18,50, Jenever f 23; Amst. Proef f 24,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 5 Julij. *Rijst.* Hiervan zijn wederom 2500 balen gepelde Aracan verhandeld. In andere goederen geen omzet.

Granen. Zeer kalm zonder zaken.

LONDEN, 4 Julij. *Suiker. Ruwe.* De prijzen houden zich met moeite staande, met weinig handel.

Koffij. Native Ceylon vast op 44 a 45 s.; Plantage Ceylon bedingt volle prijzen.

Rijst. Kalm, maar prijshoudend. Eene partij van 1411 balen zeer blank Java is van 15 s. 6 d. tot 16 s. verkocht.

Talk levendig gevraagd en hooger. gehouden. Petersburger 66 s. 3 d. in loco.

Granen. Tarwe blijft flaauw met weinig zaken. Garst matig gevraagd.

LIVERPOOL, 4 Julij. *Katoen.* Zonder prijsverandering zijn 8000 balen omgezet.

SCHEEPSTIJDINGEN.

RAMSGATE, 2 Julij. Het schip Capelle, kapt. H. Wegman, van Amsterdam naar Batavia, is alhier met schade aan den scheg enz. binnengeloopen, zijnde bij Folkestone door eene schooner aangezeild.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 5 Julij. S. J. Klein, Kolonel Koopman, Soerabaija. Gisteren nog: L. P. Anderson, Drie Vrienden, Banjoewangie.

HELVOET, 5 Julij. D. Kuijper, Echo, Batavia. — G. Groenewoud, qq., Formosa, Banjoewangie, 1, v. Brouwershaven. — Gisteren nog: J. Klok, Afrikaan, St. George d'Elmina.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Kapt. J. Luteijn, van Banjoewangie in Texel binnen, rapporteert gepraaid te hebben: Den 18en Junij op 34° 20' N. Br., 37° 16' W. L. Formosa, kapt. G. Groenewoudt, v. Banjoew. n. Rott. — Den [illegible], op 38° 16' N. Br., 35° 17' W. L. Afrikaan, kapt. J. Klok, v. St. George d'Elmina n. Rott.

Kapt. H. F. Zeijlstra van Banjoewangie in Texel binnen, rapporteerd gepraaid te hebben: Den 2en Julij, op de hoogte van Wight, Erasmus, kapt. H. F. Scharper, van Rotterdam naar Batavia.

Kapt. D. Crap Helsingman, van Tjilatjap in Texel binnen, rapporteert gepraaid te hebben: Den 14en Junij, op 28° 7' N. Br., 36° 34' W. L. Havana Packet, kapt. A. A. Harken van Amsterdam naar Havana. — Den 30en Junij bij Lizard Weltevreden, kapt. H. Teerlink, van Rotterdam naar Swansea.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Luit. Admir. Stellingwerf, M. E. Mispelblom Beijer: 3397 b. Koffij, 133 f. Noten, 89 f. Foelie, 589 sch. Tin, 1809 b. Bindrottingen, N. H. M.

— Luctor et Emerga, S. Ouwehand: 1644 b. Koffij, 2405 kranj. Suiker, 689 sch. Tin. 58 k. Indigo, 396 k. Thee, 2576 b. Bindrottingen, N. H. M.

— Admiraal Piet-Hein, L. Hazewinkel: 2343 kranj. Suiker, O. I. Maatschappij van Administratie en Lijfrente: 16/1 en 1/2 legg. Arak, 7 k. Diverse, Kreglinger en Comp.: 24/1 legg. Arak, de Wed. B. W. van Starckenborg van Straten: 2751 boss. Bindrottingen, 384 zakk. Rijst, J. Rahder Hzn.: Benzoin, Gebr. Hartsen: 1 ktje Thee, Spengler en Comp.: 3 k. Diversen, R. R. Viervan: 345 kranj. Suiker, 39 vt wilde Notenmuscaat, 2 coll. Diverse; Order.

— Wassenaar, A. Hofstee: 1482 kranj. Suiker, 181 legg. Arak, 767 b. Rijst, 54 kranj. Gom Elastiek, 220 b. Zwarte Peper, 1 k. Diverse, 1394 boss. Bindrottingen, Order.

SOERABAYA, Christina Agatha, H. de Visser, voor wijlen O. P. Lap: 2666 b. Koffij, 2070 kranj. Suiker, 688 sch. Tin, 1941 b. Bindrottingen, N. H. M.

— Kolonel Koopman, J. J. Klein: 2468 kr. Suiker. 1268 z. dito, 3715 stukk. Sapanhout, 3400 b. Bindr., James Barge.

BANJOEWANGIE, Koning Willem II, G. van Eijk Menkman: 4500 b. Koffij, 2572 kranj. Suiker, 776 sch. Tin, 2322 b. Bindrottingen, N. H. M.

— Princes Sophia. P. S. Batzen: 4000 b. Koffij, 3008 kranj. Suiker, 119 k. Cachou, 870 sch. Tin, 2933 b. Bindrottingen, N. H. M.

— Mathilda Cornelia, L. E. Ludgren qq: 2300 b. Koffij, 1622 kranj. Suiker, 486 sch. Tin, 2311 b. Bindr., N. H. M.

— Sara Alida Maria, H. A. Teekelenburg: 3809 b. Koffij, 2770 kranj. Suiker, 775 sch. Tin, 3089 b. Bindr., N. H. M.

— Anna Maria Henriette, H. F. Zeijlstra: 1760 b. Koffij, 1094 kand. Suiker, 439 sch. Tin, 1699 b. Bindr., N. H. M.

— Drie Vrienden, L. P. Anderson: 6500 b. Koffij, 1696 kann. Suiker. 776 sch. Tin, 2595 b. Bindrott., N. H. M.

TJILATJAP, Amicitia, D. Crap Hellingman: 4210 b. Koffij, 534 k. Indigo, 474 k. Thee, 129 b. Kaneel, 396 sch. Tin, 1573 boss. Bindrottingen, N. H. M.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Geatrude, J. Lourens: 60 k Cochenille, 59 k. Gum Damar, 145 z. Gom Elastiek, 820 sch. Tin, 886 k. Thee, N. H. M.

SCHIEDAM.

BANJOEWANGIE, Stad Tiel, W. B Derks: 4032 b. Koffij, 3336 kann. Suiker, 968 sch. Tin, 2880 boss. Bindrottingen, N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 6 Julij in lading naar:

Keulen	J Kreitenberg, Colln N°. 11.
»	J. Noll, Catharina.
Duisburg	J. Otten, de Johanna.
Weesel	A. Balk, Alma,
Mainz	J. Boumans, Mainz N°. 9.
Dusseld. & Neus	G. Brugman, Niederrein N°. 3.
Manheim	P. C. Vonck, Fredrich Lauer.
Frankf. & Coblentz	C A. van Rietschoten Frankfort N°. 22.

Rijnhoogte ARNHEM 5 Julij 2 el 85 duim
KEULEN 5 » 12 vt. 5 »

Advertentiën.

(17) ONDERTROUWD: B. J. STERCK,
Weduwnaar van M. J. C. VOEST
en
G. C. WAARDENBURGH.

AMSTERDAM, 6 Julij 1854.

(19) Heden overleed alhier, voorzien van de laatste H. H. Sacramenten, in den ouderdom van 66 jaren, onze waarde Tante en Behuwdtante, Mejufvrouw JOANNA MARIA THOOLEN.

ROTTERDAM, 2 Julij 1854. P. M. SNICKERS. In aller naam.

(20) **Een eenig Heer** in *Zuid-Holland*, die een paar Koetjen en een Paard houdt, vraagt bij voorkeur een' Gelderschen of Noord-Brabantschen **KNECHT**, van de R. C. Godsdienst, van goede getuigen voorzien. Adres met *franco* brieven onder Letter E. bij den Boekhandelaar J. A. VAN BELLE te Rotterdam.

Fabriek van Muzijk-Instrumenten

MERKLEN en SCHÜTZE.

Voorstad van Namen te BRUSSEL.

De magazijnen zijn steeds ruim voorzien van **ORCHESTRIUMS** van 1 à 2 **Handklavieren**, met of zonder [illegible] **Pedalen**, en van **HARMONIUMS-MELODIUMS** voor Huis- en Kerkgebruik, welke van de eenvoudigste tot in de kostbaarste soorten voorhanden zijn. Op *franco* aanvrage zullen door de fabriekanten omtrent het bedoelde instrument, de naauwkeurigste bijzonderheden worden medegedeeld. (7)

(4147) De Boekh. J. T. SOMMER te Almelo, debiteert met goed succes:

1. **Naauwkeurig Verslag** der verschijning van onze lieve Vrouwe aan twee herderskinderen op den berg Salette, door P. LAURENS HECHT, Professor en Kanunnink te Einsiedelen. Prijs. . . . . . . f 0.25
2. **Bezoekingen** bij het Allerheiligste Sacrament des Altaars, een volleedig gebedenboek voor R. Katholijken, door den H. Liguori, *3de druk*, in 12°, 470 pag. f 0.60

Bij J. VAN LINDERT, Boekh. te Cuyk, is van de pers gekomen en verkrijgbaar gesteld bij de H. H. Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN te Amsterdam, en in Limburg bij Mejufvr. de Wed. WELSCH.

N°. 1. **Mis over het O quam Suavis**, met daarbij gevoegden Gids bij het Gregoriaansch, door J. WELLENS, Onderwijzer en Organ. te Middelaar (Limburg) à f 0.75

Bij denzelven zijn nog eenige exemplaren voorhanden van de volgende met veel succes gedebiteerde werken van denzelfden schrijver:

1ste **Het Karakter** der acht kerkelijke toonen ontwikkeld, in zestien Introitussen met *zeventien platen* à . . . . f 2.00

2de **Het Gregoriaansch in de kerk.** Aanmerk. over de Kerkmuzijk, tegen de Heeren N. A. Jansen, R. C. Pr. en L. J. Alberdingk Thijm à . . . f 0.25

3de **Beschrijving** van het Suppressie-Orgel, enz f 0.25

4de **Het Gregoriaansch** het meest geschikt om de gezangen der H. Mis, Vespers enz. plegtig voor te dragen . . . . f 0.25

5de **Handleiding** om het Gregoriaansch met gepaste Harmonie te bezetten, met 20 platen. . . f 2.00

Nog verkrijgbaar het in Duitschland zoo algemeen gezocht en goedkoop werk:

P. M. VOGEL. **Lebensbeschreibungen** der Heiligen Gottes auf alle Tage des Jahres mit heilsamen Lehrstukken versehen, u. s. w. Neu herausgegeben von zwei katholischen Weltpriestern tern aus der Diözese Munster, in vier deelen, elk ruim dertig vel druks (in octaaf) per deel . . . . f 1.20

(4144)

Boekhandel van Gebr. Verhoeven, te 's Hertogenbosch.

NIEUW VOORDEELIG AANBOD.

VOOR EENE SCHOONE VERZAMELING VAN BOEKWERKEN, IN NEDERLANDSCHEN STIJL EN KERKELIJK GOEDGEKEURD.

(Geschikt zoo voor lektuur in huisgezinnen als voor prijzen.)

Heilzame Onderrigtingen om een gerust godsdienstig leven te lijden, door den E. P. QUADRUPANI f 0.60

Heilzame Onderrigtingen om in de wereld christelijk te leven, door denzelfden . . . . . f 0.50

Leven van den H. Aloysius van Gonzaga . . . » 1.00

Leven van den H. Franciscus Xaverius, met portret, 2 Exemplaren f 0.50. . . . . f 1.00

Leven van den H. Ignatius van Loyola, door P. BOUHOURS, 2 Exemplaren f 1.00 . . . . f 2.00

Leven van den H. Vincentius a Paulo, met 8 platen f 1.00

Liefdadige Christen (de), door AMABLE BONNEFONS . . . . f 0.50

Maand Julij (de). toegewijd aan het Kostbaar Bloed van O. H. J. C., door Mgr. G. BONANI, . . f 0.50

Mysterien van den Rozenkrans, toegepast op de voornaamste feestdagen door het jaar, door W. K. VAN ZEELAND. In netten band . . . . . . f 0.90

Navolging van Christus (de), uit 't Latijn vertaald door P. L. VAN KESSEL, R. K. Pr. In bazanen band f 1.10

Nieuwe maand van Maria, door L. DEBUSSY, K. Pr. . . . . f 0.50

Oefening der Liefde tot Jesus Christus, door den H. ALPH. DE LIGUORI . . . . f 0.50

Opheffing der ziel tot God, of verzameling van gebeden ontleend uit de H. Schiftuur . . . . . f 0.50

OVERBERG. **Geschiedenis** des Nieuwen Testaments. Uit het Hoogduitsch vertaald door J. J. JANSEN, R. C. Pastoor. . . . . f 1.30

VERREPT. **Godvruchtige Onderwijzingen** op de bijzonderste plegtigheden van het H. Sacrament, de HH. Harten, enz. (500 bladz. in 12.) 2 Exemplaren f 0.35 . . . . f 0.70

f 12.50

De geheele verzameling **Vijf Gulden.**

Aan denzelfden prijs verkrijgbaar bij hunne gewone Correspondenten. (11)

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.